

ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

22

ᾠοίου Μαξίμου
τοῦ ᾠολογητοῦ

Η ΑΓΑΠΗ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ
ΩΡΩΠΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Πρόλογος

Ο ΛΟΓΟΣ για την αγάπη είναι πάντοτε επίκαιρος. Ίδιαίτερα στην έγωκεντρική εποχή μας, πού πέτρωσαν οί καρδιές καί χάθηκαν τά εϊλικρινή αισθήματα, καί πού λόγια πολλά χωρίς αντίκρουσμα ζωής, στεϊρα ιδεολογήματα καί νοσηροί συναισθηματισμοί διεκδικουñ τή θέση τής αγάπης.

Σέ τούτο τό ύψιστο αγαθό μπορουñ νά μάς χειραγωγήσουν μέ ασφάλεια οί "Αγιοι τής Έκκλησίας μας, γιατί αὐτοί μέ τή ζωή καί τό λόγο τους φανερώνουν τή σαρκωμένη 'Αγάπη, πού εϊναι ό ίδιος ό Θεός· «ό Θεός αγάπη εστί» (Α' 'Ιω. 4,16).

Ό όσιος Μάξιμος ό όμολογητής ύπῆρξε ό διαπρεπέστερος θεολόγος του 7ου αϊ. Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη τό 580 καί πῆρε έπιμελημένη παιδεία. Διετέλεσε άρχιγραμματέας του αὐτοκράτορα 'Ηρακλείου, μά σύντομα έγκατέλειψε τή θέση του καί, σέ ήλικία 34 περίπου χρόνων, έγινε μοναχός.

'Αφου άσκήθηκε σκληρά στή μοναστική παλαιστρα, άφοσιώθηκε, από τό 633 μέχρι τό τέλος τής ζωής του, στον άγώνα κατά του μονοθελητισμου – αίρεση πού δίδασκε πως ό Χριστός έχει μόνο μία θέληση, τή θεία, σέ αντίθεση μέ τήν

ὀρθόδοξη διδασκαλία, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ὁ Χριστός ὡς Θεάνθρωπος ἔχει δύο θελήσεις, τή θεία καί τήν ἀνθρώπινη.

Ἄν καί ἀπλός μοναχός ὁ ὄσιος Μάξιμος, κατώρθωσε μέ τή δυναμική του παρουσία νά κατευθύνει τόν ὀρθόδοξο θεολογικό ἀγώνα γιά μιá περὶ τοῦ εἰκοσιπενταετία. Αὐτό τοῦ στοίχισε συλλήψεις, κακοποιήσεις, διαπομπεύσεις, ἐξορίες. Γιά νά σταματήσει νά μιλάει καί νά γράφει, τοῦ ἔκοψαν τή γλώσσα καί τό δεξιό χέρι. Τελικά, τόν Αὐγουστο τοῦ 662, κλεισμένος σέ φρούριο τοῦ Καυκάσου, ὑπέκλυσε στίς ταλαιπωρίες καί τά γηρατειά.

Ἀπό τά σπουδαῖα θεολογικά ἔργα πού μᾶς κληροδότησε, παρουσιάζουμε στίς ἐπόμενες σελίδες, σέ ἐλεύθερη νεοελληνική ἀπόδοση, μερικά ἀπό τά τετρακόσια “Κεφάλαια περὶ ἀγάπης”, πού ἔγραψε μετὰ ἀπό αἴτηση τοῦ πρεσβυτέρου Ἑλπίδιου.

Τά προσφέρουμε στόν σημερινό ἀναγνώστη, πιστεύοντας πώς μέσα σ’ αὐτά θά βρεῖ τό μέτρο τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης πρὸς τό Θεό, τόν πλησίον καί τόν ἑαυτό του. Ἄρκει νά μελετηθοῦν ὅπως ὁ ὄσιος Μάξιμος συμβούλευε τόν Ἑλπίδιο: “Σέ παρακαλῶ νά τά διαβάξεις μέ προσοχή, γιατί τά νοήματά τους εἶναι συμπυκνωμένα, καί, παρόλο πού ἡ διατύπωσή τους φαίνεται ἀπλή, χρειάζονται μεγάλη ἐξέταση καί ἐμβάθυνση. Ἴσως μέσα σ’ αὐτά ἀνακαλύψεις κάτι χρήσιμο γιά τήν ψυχή σου. Καί θ’ ἀνακαλύψει σίγουρα, μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνος πού διαβάξει μέ ἀπλότητα, μέ φόβο Θεοῦ καί ἀγάπη”.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ

Ἡ ἀγάπη

ΑΓΑΠΗ είναι μιά αγαθή διάθεση τῆς ψυχῆς, πού κάνει τόν ἄνθρωπο νά μὴν προτιμᾶει τίποτε ἄλλο περισσότερο ἀπὸ τό νά γνωρίσει τό Θεό. Εἶναι ἀδύνατον ὅμως ν' ἀποκτήσει σταθερά μέσα του αὐτή τήν ἀγάπη, ὅποιος ἔχει ἐμπαθή προσκόλληση σέ κάτι ἀπὸ τὰ γήινα.

Μὴν πείεις ὅτι καί μόνο ἡ πίστη μου στοῦ Χριστοῦ μπορεῖ νά μέ σώσει. Αὐτό εἶναι ἀδύνατον, ἂν δέν ἀποκτήσεις καί τήν ἐμπρακτὴ ἀγάπη. Ἡ ἀπλή πίστη, πού δέν συνοδεύεται μέ ἔργα ἀγάπης, τίποτε δέν ὠφελεῖ, ἀφοῦ καί τὰ δαιμόνια πιστεύουν καί τρέμουν.

Ὅπως ἡ μνήμη τῆς φωτιᾶς δέν ζεσταίνει τό σῶμα, ἔτσι καί ἡ πίστη χωρὶς ἀγάπη δέν φωτίζει τήν ψυχή μέ τή γνώση τοῦ Θεοῦ.

Ἐκεῖνο πού ἀγαπάει κανεῖς, σ' αὐτό καί εἶναι προσηλωμένος, καί, γιά νά μὴν τό στερηθεῖ, καταφρονεῖ ὅλα ὅσα τόν ἀποσποῦν ἀπ' αὐτό. Ἔτσι κι ἐκεῖνος πού ἀγαπάει τό Θεό, καλλιεργεῖ τήν καθαρὴ προσευχή καί διώχνει ἀπὸ μέσα του κάθε πάθος πού τόν ἐμποδίζει ἀπ' αὐτήν.

Ὁ νοῦς πού ἐνώνεται μέ τό Θεό καί παραμένει μαζί του μέ τήν προσευχή καί τήν ἀγάπη, αὐτός γίνεται σοφός, ἀγαθός, δυνατός, φιλόανθρωπος, σπλαχνικός, μακρόθυμος. Μ' ἓνα λόγο, ἔχει πάνω του ὅλα τά θεῖα γνωρίσματα. Ὅταν ὅμως ἀπομακρύνεται ἀπό τό Θεό καί προσκολλᾶται στά γήινα, ἢ γίνεται σάν κτῆνος, καθώς κυλιέται στίς ἡδονές, ἢ γίνεται σάν θηρίο, καθώς φιλονικεῖ μέ τούς ἀνθρώπους γιά πράγματα ὑλικά.

Ἐκεῖνος πού φοβᾶται τό Θεό, ἔχει πάντοτε σύντροφό του τήν ταπεινοφροσύνη. Καί ἡ ταπεινοφροσύνη τόν ὀδηγεῖ στήν ἀγάπη καί τήν εὐχαριστία τοῦ Θεοῦ. Σκέφτεται δηλαδή τήν προηγούμενη ζωή του, τά διάφορα ἁμαρτήματα καί τούς πειρασμούς του, καί πῶς ἀπ' ὅλα αὐτά τόν γλύτωσε ὁ Κύριος καί τόν μετέφερε ἀπό τή ζωή τῶν παθῶν στόν κατά Θεόν βίο. Μέ τέτοιες σκέψεις λοιπόν ἀποκτάει καί τήν ἀγάπη πρὸς τό Θεό, τόν εὐεργέτη καί κυβερνήτη τῆς ζωῆς του, τόν ὁποῖο ἀδιάλειπτα εὐχαριστεῖ μέ πολλή ταπεινοφροσύνη.

Ἐκεῖνος πού ἀγαπάει τό Θεό, ζεῖ ἀγγελικό βίο πάνω στή γῆ. Νηστεύει καί ἀγρυπνεῖ, ψάλλει καί προσεύχεται, καί γιά κάθε ἄνθρωπο σκέφτεται πάντοτε τό καλό.

Ἡ ἀγάπη πρὸς τό Θεό παρακινεῖ ὅποιον τήν ἔχει νά καταφρονεῖ κάθε πρόσκαιρη ἡδονή καί κάθε κόπο καί λύπη. Ἄς σέ πείσουν γι' αὐτό ὅλοι οἱ ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι τόσα ἔπαθαν γιά τό Χριστό.

Ἡ ἀνέκφραστη εἰρήνη πού ἔχουν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι ὀφείλεται σ' αὐτά τά δύο: στήν ἀγάπη πρὸς

τό Θεό καί στήν αγάπη ἀναμεταξύ τους. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τούς ἀγίους ὅλων τῶν αἰώνων. Πολύ καλά λοιπόν ἔχει λεχθεῖ ἀπό τό Σωτήρα μας, ὅτι σ' αὐτές τίς δύο ἐντολές συνοψίζονται ὅλος ὁ νόμος καί ἡ διδασκαλία τῶν Προφητῶν (Ματθ. 22, 40).

“Ὅποιος ἀγαπάει τό Θεό δέν εἶναι δυνατόν νά μήν ἀγαπήσει καί κάθε ἄνθρωπο σάν τόν ἑαυτό του. Καί ὅσους ἀκόμα εἶναι ὑπόδουλοι στά πάθη τους, κι αὐτούς τούς ἀγαπάει σάν τόν ἑαυτό του, καί χαίρεται μέ ἀμέτρητη καί ἀνείπωτη χαρά ὅταν τούς βλέπει νά διορθώνονται.

«Ὅποιος μέ ἀγαπάει», λέει ὁ Κύριος, «θά τηρήσει τίς ἐντολές μου» (Ἰω. 14, 23). «Καί ἡ δική μου ἐντολή εἶναι νά ἀγαπᾶτε ὁ ἕνας τόν ἄλλο» (Ἰω. 15, 12). Ἐκεῖνος λοιπόν πού δέν ἀγαπάει τόν πλησίον του, ἀθετεῖ τήν ἐντολή τοῦ Κυρίου. Καί ὅποιος ἀθετεῖ τήν ἐντολή τοῦ Κυρίου, οὔτε τόν Κύριο εἶναι δυνατόν ν' ἀγαπήσει.

Μήν καταφρονήσεις τήν ἐντολή τῆς αγάπης γιατί μ' αὐτή θά γίνεις παιδί τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ παραβαίνοντάς την θά γίνεις παιδί τῆς γέεννας.

Γιά τίς ἐξῆς πέντε αἰτίες οἱ ἄνθρωποι ἀγαποῦν ὁ ἕνας τόν ἄλλο:

- Γιά τό Θεό, ὅπως ὁ ἐνάρετος τούς ἀγαπάει ὅλους, καί ὅπως κάποιος ἀγαπάει τόν ἐνάρετο, ἔστω κι ἂν ὁ ἴδιος δέν ἔγινε ἀκόμα ἐνάρετος.

- Γιά φυσικούς λόγους, ὅπως οἱ γονεῖς ἀγαποῦν τά παιδιά τους, καί ἀντιστρόφως.

- Ἀπό κενοδοξία, ὅπως ἀγαπάει κάποιος αὐτόν πού τόν δοξάζει.

- 'Από φιλαργυρία, ὅπως ἐκεῖνος πού ἀγαπάει τόν πλούσιο γιατί τοῦ δίνει χρήματα.

- 'Από φιληδονία, ὅπως ἐκεῖνος πού ἀγαπάει ἕνα πρόσωπο γιατί τοῦ ἱκανοποιεῖ τή γαστριμαργία ἢ τή σαρκική του ἐπιθυμία.

'Απ' αὐτές λοιπόν τίς αἰτίες, ἡ πρώτη εἶναι ἀξιέπαινη, ἡ δεύτερη οὔτε ἐπαινετή οὔτε ἀξιοκατάκριτη, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιπες εἶναι ἐμπαθεῖς.

Σέ ὅλες μας τίς πράξεις ὁ Θεός ἐξετάζει τό σκοπό γιά τόν ὁποῖο τίς ἐκτελοῦμε· ἂν δηλαδή τίς κάνουμε γι' Αὐτόν ἢ γιά κάτι ἄλλο. Ὅταν λοιπόν θέλουμε νά κάνουμε ἕνα καλό, ἄς μὴν ἔχουμε σκοπό ν' ἀρέσουμε στούς ἀνθρώπους, ἀλλά μόνο στό Θεό. Σ' Αὐτόν ν' ἀποβλέπουμε καί ὅλα νά τά κάνουμε γιά τή δική Του δόξα. Διαφορετικά, θά κουραζόμαστε χωρίς νά κερδίζουμε τίποτα.

Ἔργο ἀγάπης εἶναι ἡ ὀλόψυχη εὐεργεσία πρὸς τόν πλησίον μας, ἡ μακροθυμία καί ἡ ὑπομονή πού δείχνουμε ἀπέναντί του, καθὼς ἐπίσης καί ἡ φρόνιμη καί συνετή χρησιμοποίηση τῶν πραγμάτων.

Ἡ διάθεση τῆς ἀγάπης δέν φανερώνεται μόνο μέ τήν παροχή χρημάτων, ἀλλά πολύ περισσότερο μέ τή μετάδοση πνευματικοῦ λόγου καί μέ τή σωματική διακονία.

Ἐκεῖνος πού ἀγαπάει τό Χριστό, Τόν μιμεῖται ὅσο μπορεῖ. Ὁ Χριστός, γιά παράδειγμα,

- δέν ἔπαυσε νά εὐεργετῆ τοὺς ἀνθρώπους·

- ἔδειχνε μακροθυμία, ὅταν τοῦ συμπεριφέρονταν μέ ἀχαριστία καί Τόν βλαστημοῦσαν·

- ὑπέμεινε ὅταν Τόν χτυποῦσαν καί Τόν θα-

νάτωναν, χωρίς καθόλου νά σκέφτεται γιά κανέναν τό κακό πού Τοῦ ἔκανε.

Αὐτά τὰ τρία ἔργα εἶναι ἐκφραστικά τῆς ἀγάπης πρὸς τόν πλησίον. Χωρίς αὐτά, ἀπατᾶται ἐκεῖνος πού λέει ὅτι ἀγαπάει τό Χριστό ἢ ὅτι θά κερδίσει τή βασιλεία Του. Γιατί ὁ Κύριος μᾶς βεβαιώνει: «Δέν θά μπεῖ στή βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐκεῖνος πού μοῦ λέει “Κύριε, Κύριε”, ἀλλά ἐκεῖνος πού κάνει τό θέλημα τοῦ Πατέρα μου» (Ματθ. 7, 21) Καί πάλι: «Ὅποιος μέ ἀγαπάει θά τηρήσει τίς ἐντολές μου» (Ἰω. 14, 15).

«Ἐγώ σᾶς λέω», εἶπε ὁ Κύριος, «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας, εὐεργετεῖτε ὅσους σᾶς μισοῦν, προσεύχεστε γιά ὅσους σᾶς βλάπτουν» (Ματθ. 5, 44). Γιατί ἔδωσε αὐτές τίς ἐντολές; Γιά νά σέ ἐλευθερώσει ἀπό τό μίσος, τή λύπη, τήν ὀργή καί τή μνησικακία καί νά σέ ἀξιώσει ν' ἀποκτήσεις τήν τέλεια ἀγάπη. Αὐτή εἶναι ἀδύνατον νά τήν ἔχει ὅποιος δέν ἀγαπάει ἐξίσου ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως καί ὁ Θεός τοὺς ἀγαπάει ὅλους ἐξίσου.

Ὅποιος ἔχει τήν τέλεια ἀγάπη, δέν κάνει διακρίσεις στοὺς ἀνθρώπους. Ξέρει πῶς ὅλοι μας ἔχουμε τήν ἴδια ἀνθρώπινη φύση, καί γι' αὐτό ἀνεξαίρετα τοὺς ἀγαπάει ὅλους τό ἴδιο. Τοὺς ἐναρέτους τοὺς ἀγαπάει ὡς φίλους, ἐνῶ τοὺς κακοὺς τοὺς ἀγαπάει ὡς ἐχθρούς καί τοὺς εὐεργετεῖ καί μακροθυμεῖ καί ὑπομένει, ἂν τόν βλάψουν, χωρίς νά ὑπολογίζει καθόλου τό κακό πού τοῦ γίνεται. Ἀντίθετα, ἂν τό καλέσει ἢ περίσταση, πάσχει γιά χάρη τους, γιά νά τοὺς κάνει κι αὐτοὺς φίλους, ἂν εἶναι δυνατόν. Κι ἂν αὐτό δέν τό κατορθώσει, δέν ἀλλάζει τή διάθεσή του, ἀλλά συνεχίζει νά τοὺς ἀγαπάει ὅλους ἐξίσου.

Ἄγωνίσου, ὅσο μπορείς, ν' ἀγαπήσεις κάθε ἄνθρωπο. Ἄν αὐτό δέν μπορείς νά τό κάνεις ἀκόμα, τουλάχιστον μή μισήσεις κάναεναν. Ἀλλά οὔτε αὐτό θά μπορέσεις νά τό πετύχεις, ἂν δέν καταφρονήσεις τά πράγματα τοῦ κόσμου.

Αὐτά πού διώχνουν τήν ἀγάπη ἀπό τόν ἄνθρωπο εἶναι τά ἑξῆς: ἡ προσβολή, ἡ ζημία, ἡ συκοφαντία σέ θέματα πίστεως ἢ διαγωγῆς, τά ξυλοκοπήματα, οἱ πληγές καί τά παρόμοια, πού συμβαίνουν εἴτε στόν ἴδιο εἴτε σέ κάποιον συγγενή ἢ φίλο του. Ἐκεῖνος λοιπόν πού γιά κάτι ἀπ' αὐτά διώχνει τήν ἀγάπη, δέν ἔμαθε ἀκόμα ποιός εἶναι ὁ σκοπός τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ.

Ὅλος ὁ σκοπός τῶν ἐντολῶν τοῦ Σωτῆρος εἶναι νά ἐλευθερώσουν τό νοῦ ἀπό τήν ἀκράτεια καί τό μίσος, καί νά τόν ὀδηγήσουν στήν ἀγάπη Αὐτοῦ καί τοῦ πλησίον. Ἀπό αὐτή τή διπλή ἀγάπη γεννιέται τό φῶς τῆς ἔμπρακτης πνευματικῆς γνώσεως.

Ἄν «ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ἐκπλήρωση τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 13, 10), ἐκεῖνος πού ἔχει μνησικακία γιά τόν ἀδελφό καί κάνει δόλια σχέδια ἐναντίον του καί τόν καταριέται καί χαίρεται γιά κάθε του πτώση, αὐτός δέν παραβαίνει ἄραγε τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί δέν εἶναι ἄξιος γιά τήν αἰώνια κόλαση;

Ἄν «ἡ ἀγάπη δέν κάνει κακό στόν πλησίον» (Ρωμ. 13, 10), ἐκεῖνος πού φθονεῖ τόν ἀδελφό καί λυπᾶται γιά τήν προκοπή του καί μέ εἰρωνεῖες προσπαθεῖ νά κηλιδώσει τήν ὑπόληψή του ἢ τόν ἐπιβουλεύεται μέ κάποια κακοήθεια, αὐτός ὁ

ἄνθρωπος δέν ἀποξενώνει ἄραγε τόν ἑαυτό του ἀπό τήν ἀγάπη καί δέν τόν κάνει ἔνοχο γιά τήν αἰώνια κρίση;

Ὁ Χριστός δέν θέλει νά ἔχεις ἐναντίον κανενός ἀνθρώπου μίσος ἢ λύπη ἢ ὀργή ἢ μνησικακία ὅποιασδήποτε μορφῆς καί γιά ὅποιοδήποτε πρόσκαιρο πράγμα. Κι αὐτό τό διακηρύσσουν παντοῦ τά τέσσερα Εὐαγγέλια.

Ὅποιος βλέπει καί ἴχνος μόνο μίσους μέσα στήν καρδιά του πρὸς ὅποιονδήποτε ἄνθρωπο καί γιά ὅποιοδήποτε σφάλμα του, αὐτός δέν ἀγαπάει καθόλου τό Θεό. Γιατί ἡ ἀγάπη πρὸς τό Θεό δέν ἀνέχεται καθόλου τό μίσος κατά τοῦ πλησίον.

Μήν πεῖς, «Δέν μισῶ τόν ἀδελφό μου», τή στιγμή πού δέν θέλεις νά τόν θυμᾶσαι. Ἦκουσε τί λέει ὁ προφήτης Μωυσῆς. «Μήν μισήσεις τόν ἀδελφό σου μέ τή σκέψη σου. Νά τόν ἐλέγξεις ὁμως, γιά νά μήν ἔχεις τήν ἁμαρτία πού θά εἶχες, ἄν ἀδιαφοροῦσες γιά τή διόρθωσή του» (Λευιτ. 19, 17).

Ἡ λύπη εἶναι στενά συνδεδεμένη μέ τή μνησικακία. Ὅταν λοιπόν ὁ νοῦς σκέφτεται τό πρόσωπο τοῦ ἀδελφοῦ καί αἰσθάνεται λύπη, εἶναι φανερό ὅτι τοῦ κρατάει κακία. «Οἱ δρόμοι ὁμως τῶν μνησικάκων ὀδηγοῦν στόν πνευματικό θάνατο» (Παρ. 12, 28), γιατί «ὁ κάθε μνησικάκος εἶναι παραβάτης τοῦ νόμου» (Παρ. 21, 24).

Τήν ὥρα τῆς εἰρήνης σου μή θυμᾶσαι ἐκεῖνα πού σοῦ εἶπε ὁ ἀδελφός τόν καιρό πού σέ στενοχώρησε – εἶτε σέ σένα κατά πρόσωπο τά εἶπε,

είτε σέ ἄλλον καί μετά τά ἄκουσες - γιά νά μήν πέσεις στό πάθος τῆς μνησικακίας.

“Όταν συνομιλεῖς μέ ἄλλους, πρόσεχε μήπως ἐξαιτίας τῆς λύπης πού διατηρεῖς ἀκόμα κρυμμένη μέσα σου, νοθεύσεις τούς ἐπαίνους σου γιά τόν ἀδελφό, ἀναμειγνύοντας ἀσυναίσθητα στά λόγια σου τήν κατηγορία. Χρησιμοποίησε στίς συνομιλίες σου ἀγνό ἔπαινο γιά τόν ἀδελφό, καί νά προσεύχεσαι γι’ αὐτόν εἰλικρινά, σάν νά προσεύχεσαι γιά τόν ἑαυτό σου. Ἔτσι, πολύ σύντομα θά ἐλευθερωθεῖς ἀπό τό ὀλέθριο μίσος.

Μή θίξεις τόν ἀδελφό σου μέ ὑπονοούμενα, μήν τυχόν σοῦ ἀνταποδώσει κι ἐκεῖνος τά ἴδια καί χάσετε ἔτσι καί οἱ δύο σας τήν ἀγάπη. Ἄν ὁ ἀδελφός ἔσφαλε, ὑπόδειξέ του τό σφάλμα μέ παρρησία καί ἀγάπη γιά νά διαλύσεις ἔτσι τήν αἰτία τῆς στενοχώριας καί ν’ ἀπαλλαγεῖτε ἀπό τήν ταραχή καί τή λύπη.

Βλαστήμησε κάποιος; Μή μισήσεις αὐτόν, ἀλλά τή βλασφημία καί τό δαίμονα πού τόν ἔκανε νά βλαστημήσει. Ἄν ὅμως μισεῖς αὐτόν πού βλαστήμησε, μίσησες ἄνθρωπο καί ἔτσι ἀθέτησες τήν ἐντολή τῆς ἀγάπης. “Ό,τι ἔκανε ἐκεῖνος μέ τό λόγο, τό κάνεις ἐσύ μέ τό ἔργο. Ἄν τώρα τηρεῖς τήν ἐντολή, δεῖξε τήν ἀγάπη σου καί ὅσο μπορεῖς βοήθησέ τον ν’ ἀπαλλαγεῖ ἀπό τό κακό.

Δέν μπορεῖ μιά λογική ψυχή, πού τρέφει μίσος ἐναντίον κάποιου ἀνθρώπου, νά εἰρηνεύσει μέ τό Θεό, ὁ ὁποῖος ἔχει δώσει τίς ἐντολές. Γιατί ἐκεῖ μᾶς λέει: «Ἄν δέν συγχωρεῖτε τά σφάλματα τῶν συνανθρώπων σας, οὔτε ὁ Πατέρας σας ὁ οὐρά-

νιος θά συγχωρήσει τά δικά σας σφάλματα»
(Ματθ. 6, 15).

Ἄν θέλεις νά μὴν ξεπέσεις ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, οὔτε τὸν ἀδελφὸ σου ν' ἀφήσεις νά κοιμηθεῖ λυπημένο μαζί σου οὔτε καὶ σὺ νά κοιμηθεῖς λυπημένος μαζί του. Πήγαινε, συμφιλιώσου μὲ τὸν ἀδελφὸ σου, καὶ τότε ἔλα πρόσφερε στὸ Χριστό τὸ δῶρο τῆς ἀγάπης σου μὲ καθαρὴ συνείδηση καὶ θερμὴ προσευχή.

Ἐξέτασε τὴ συνείδησή σου μὲ κάθε ἀκρίβεια, μήπως ἐξαιτίας σου δέν συμφιλιώθηκε ὁ ἀδελφός μαζί σου. Τὴ συνείδηση, πού γνωρίζει τίς κρυφές σου σκέψεις, μὴν τὴν καταφρονεῖς, γιατί ἔτσι θά σοῦ γίνετα ἔμπόδιο τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς καὶ θά σέ κατηγορεῖ τὴν ὥρα τοῦ θανάτου σου.

Μὴν ἀφήσεις τ' αὐτιά σου ν' ἀκοῦνε τά λόγια ὅποιου καταλαλεῖ, οὔτε καὶ τά δικά σου λόγια νά φτάνουν στ' αὐτιά τοῦ φιλοκατήγορου, μιλώντας ἢ ἀκούγοντας μὲ εὐχαρίστηση κατὰ τοῦ πλησίον σου, γιὰ νά μὴ χάσεις τὴ θεία ἀγάπη καὶ θρεθεῖς ἀπόκληρος τῆς αἰώνιας ζωῆς.

Μὴ νομίζεις ὅτι σέ ἀγαποῦν ἐκεῖνοι πού σοῦ μεταφέρουν λόγια, τά ὅποια σοῦ προξενοῦν λύπη καὶ μίσος ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ, ἀκόμα κι ἂν σοῦ φαίνονται ὅτι λένε ἀλήθεια. Αὐτούς νά τοὺς ἀποστρέφουσαι σάν θανατηφόρα φίδια, ὥστε κι ἐκείνους νά σταματήσεις νά κατηγοροῦν καὶ τὴ δική σου ψυχὴ ν' ἀπαλλάξεις ἀπὸ τὴν κακία.

Τὸν ἀδελφὸ, πού τὸν εἶχες μέχρι χθές πνευματικὸ καὶ ἐνάρετο, μὴν τὸν κρίνεις σήμερα ὡς κακὸ καὶ πονηρὸ, ἐπειδὴ ὁ διάβολος σ' ἔβαλε νά τὸν μι-

σήσεις. Έσύ, μέ τήν αγάπη πού μακροθυμεί, έχοντας στό νοῦ σου τά χθεσινά καλά του, δῶξε τό σημερινό μίσος τῆς ψυχῆς.

Ἐκείνον πού μέχρι χθές ἐπαινοῦσες ὡς καλό καί τόν ἐγκωμιάζεις ὡς ἐνάρετο, μήν τόν κακολογήσεις σήμερα, ἐπειδή τόν μίσησες, έχοντας ὡς πρόσχημα τόν δικό του ἄσχημο λόγο. Ἐσύ συνέχισε νά τόν ἐπαινείς, ἀκόμα κι ἂν κυριαρχεῖσαι ἀπό τή λύπη. Μ' αὐτόν τόν τρόπο εὐκολα θά ἐπανέλθεις στή σωτήρια αγάπη.

Ὅταν μᾶς δοῦν οἱ δαίμονες νά καταφρονοῦμε τά πράγματα τοῦ κόσμου, μέ σκοπό νά μή μισήσουμε γιά χάρη τους τούς ἀνθρώπους καί ξεπέσουμε ἔτσι ἀπό τήν αγάπη, τότε ξεσηκώνουν ἐναντίον μας συκοφαντίες, ὥστε μήν ὑποφέροντας τή λύπη νά μᾶς ἀναγκάσουν νά μισήσουμε τούς συκοφάντες.

Δέν ὑπάρχει βαρύτερος πόνος τῆς ψυχῆς ἀπό τή συκοφαντία, εἴτε στήν πίστη συκοφαντεῖται κάποιος εἴτε στή διαγωγή. Καί κανεῖς δέν μπορεῖ νά μένει ἀδιάφορος ὅταν συκοφαντεῖται, παρά μόνο ἐκεῖνος πού στρέφει τά μάτια του στό Θεό, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μόνος πού μπορεῖ νά μᾶς λυτρώσει ἀπό τόν κίνδυνο καί νά φανερώσει στούς ἀνθρώπους τήν ἀλήθεια καί νά παρηγορήσει τήν ψυχή μέ τήν ἐλπίδα.

Ὅσο ἐσύ προσεύχεσαι μ' ὅλη σου τήν ψυχή γιά ἐκείνον πού σέ συκοφάντησε, τόσο καί ὁ Θεός πληροφορεῖ γιά τήν ἀθωότητά σου ὅσους σκανδαλίστηκαν ἐξαιτίας τῆς συκοφαντίας.

Γνήσιος φίλος εἶναι ἐκεῖνος πού, στόν καιρό τοῦ

πειρασμοῦ, συμμερίζεται ἀθόρυβα καί ἀτάραχα τίς θλίψεις, τίς ἀνάγκες καί τίς συμφορές τοῦ πλησίον, σάν νά εἶναι δικές του.

Μόνο ἐκείνοι, πού τηροῦν πιστά τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί γνωρίζουν καλά τό βάθος τῶν θείων κριμάτων, δέν ἐγκαταλείπουν τούς φίλους τους, ὅταν αὐτοί δοκιμάζονται μέ παραχώρηση τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι ὅμως περιφρονοῦν τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί ἀγνοοῦν τό βαθύτερο νόημα τῶν δοκιμασιῶν πού ὁ Θεός ἐπιτρέπει, αὐτοί, ὅταν μέν ὁ φίλος εὐημερεῖ, ἀπολαμβάνουν μαζί του, ἐνῶ ὅταν ταλαιπωρεῖται ἀπό τούς πειρασμούς, τόν ἐγκαταλείπουν. Κάποτε μάλιστα συμβαίνει νά συμμαχοῦν καί μέ τούς ἐχθρούς του.

Οἱ φίλοι τοῦ Χριστοῦ ἀγαποῦν εἰλικρινά ὅλους τούς ἀνθρώπους, δέν ἀγαπιοῦνται ὅμως ἀπ' ὅλους. Οἱ φίλοι τοῦ κόσμου οὔτε ἀγαποῦν ὅλους, οὔτε ἀγαπιοῦνται ἀπ' ὅλους. Καί οἱ μέν φίλοι τοῦ Χριστοῦ διατηροῦν τήν ἀγάπη συνεχῶς μέχρι τέλους τῆς ζωῆς τους, ἐνῶ οἱ φίλοι τοῦ κόσμου τήν διατηροῦν μέχρις ὅτου συγκρουσθοῦν μεταξύ τους γιά πράγματα τοῦ κόσμου.

Δέν ἔχει ἀκόμα τέλεια ἀγάπη οὔτε βαθεῖα γνώση τῆς θείας πρόνοιας, ἐκεῖνος πού σέ καιρό πειρασμοῦ δέν κάνει ὑπομονή γιά ὅσα λυπηρά τοῦ συμβαίνουν, ἀλλά ἀποκόβεται ἀπό τήν ἀγάπη τῶν πνευματικῶν ἀδελφῶν.

Μήν βιάζεσαι νά καταστρέψεις τό δεσμό τῆς πνευματικῆς ἀγάπης, γιατί δέν ἔχει μείνει ἄλλη ὁδός σωτηρίας γιά τούς ἀνθρώπους.

Φιλαυτία είναι ή έμπαθής και παράλογη αγάπη προς τό σώμα μας, τήν όποία άντιμάχεται ή αγάπη και ή έγκράτεια. Έκείνος πού έχει τή φιλαυτία, είναι φανερό ότι έχει όλα τά πάθη.

Άρχή όλων τών παθών είναι ή φιλαυτία, και τέλος ή ύπερηφάνεια. Έκείνος πού τήν ξερίζωσε, έκοψε μαζί της και όλα τά πάθη.

Μήν είσαι αυτάρεσκος και δέν θά γίνεις μισάδελφος. Μήν είσαι φίλαυτος και θά γίνεις φιλόθεος.

Κάθε άνθρωπο πρέπει νά τόν αγαπάμε μέ τήν ψυχή μας. Όμως μόνο στό Θεό νά έχουμε τήν έλπίδα μας, κι Αυτόν μ' όλη μας τή δύναμη νά λατρεύουμε. Γιατί όσο μάς συντηρεί Έκείνος, και οί φίλοι μάς φροντίζουν και οί έχθροί δέν μπορούν νά μάς βλάψουν. Όταν όμως Έκείνος μάς εγκαταλείψει, και οί φίλοι όλοι μάς άποστρέφονται και οί έχθροί άποκτούν δύναμη εναντίον μας.

Άν εκείνος πού έχει όλα τά χαρίσματα του Άγίου Πνεύματος, δέν έχει όμως αγάπη, τίποτα δέν ώφελείται - όπως λέει ό θείος Άπόστολος (Α΄ Κορ. 13, 2)-, άραγε πόση προθυμία και ζήλο όφείλουμε νά δείξουμε για νά τήν άποκτήσουμε;

Τό θυμικό μέρος τής ψυχής* χαλιναγωγήσέ το

---

* Σύμφωνα μέ τήν όρθόδοξη διδασκαλία, ή ψυχή άποτελείται από τά εξής τρία μέρη: α) Τό θυμικό (συναίσθημα), του όποιου άμαρτήματα είναι τό μίσος, ό φθόνος, ή άσπλαχνία κ.τ.δ. β) Τό έπιθυμητικό (βούληση), του όποιου άμαρτήματα είναι ή φιλαργυρία, ή γαστριμαργία και όλα τά σαρκικά πάθη. γ) Τό λογιστικό (νοϋς), του όποιου άμαρτήματα είναι ή άπιστία, ή αίρεση, ή βλασφημία, ή ύπερηφάνεια κ.τ.δ. Η ύγεια τής ψυχής έξαρτάται από τήν άρμονία στη σχέση και λειτουργία τών τριών αυτών μερών της.

μέ τήν ἀγάπη, τό ἐπιθυμητικό καταμάρανέ το μέ τήν ἐγκράτεια, καί τό λογιστικό φτέρωσέ το μέ τήν προσευχή. Ἔτσι τό φῶς τοῦ νοῦ δέν θά θαμπωθεῖ ποτέ.

Νά καταπονεῖς τό σῶμα σου μέ νηστεία καί ἀγρυπνία, καί νά καταγίνεσαι ἀκούραστα μέ τήν ψαλμωδία καί τήν προσευχή. Τότε, θά ἔρθει σέ σένα ὁ ἀγιασμός τῆς σωφροσύνης καί θά σοῦ φέρεϊ τήν ἀγάπη.

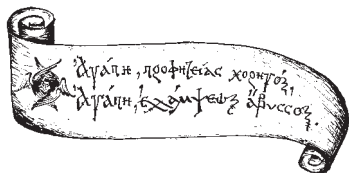
Μή μολύνεις τό σῶμα σου μέ αἰσχρές πράξεις καί μή λερώνεις τήν ψυχή σου μέ πονηρές σκέψεις. Τότε ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ θά ἔρθει μέσα σου καί θά σοῦ φέρεϊ τήν ἀγάπη.

Πολλοί βέβαια ἔχουν πει πολλά γιά τήν ἀγάπη. Ἄν ὅμως τήν ἀναζητήσεις θά τῆ βρεῖς μόνο στούς μαθητές τοῦ Χριστοῦ, γιατί μόνο αὐτοί εἶχαν γιά δάσκαλό τους στήν ἀγάπη, τήν ἀληθινή Ἀγάπη, τό Χριστό, καί ἔλεγαν: «Ἄν ἔχω τό χάρισμα νά προφητεύω καί νά γνωρίζω ὅλα τά μυστήρια, κι ἂν ἔχω ὅλη τή γνώση, ἀλλά δέν ἔχω ἀγάπη, σέ τίποτα δέν ὠφελοῦμαι» (Α΄ Κορ. 13, 2).

Ἐκεῖνος λοιπόν πού ἀπέκτησε τήν ἀγάπη, ἀπέκτησε τόν ἴδιο τό Θεό, γιατί «ὁ Θεός εἶναι ἀγάπη» (Α΄ Ἰω. 4, 16).

Σ' Αὐτόν ἀνήκει ἡ δόξα καί τό κράτος στούς αἰῶνες. Ἀμήν.

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ